

kunstmagazine van Maatschappij Arti et Amicitiae

denieuwe

Mei 2014 jaargang 18

31

Erwin Wurm
Freudsche Rektificierung

Dorine van Meel
over Laure Prouvost en Ed Atkins

Fredie Beckmans
Vertrouwde omgeving

Rudy Kousbroek
Lolita

Ine Dammers
Interview met Sef Peeters

Nadia Plesner
Darfurnica

Philip Fokker
over Marcel van Eeden

Lily van der Stokker

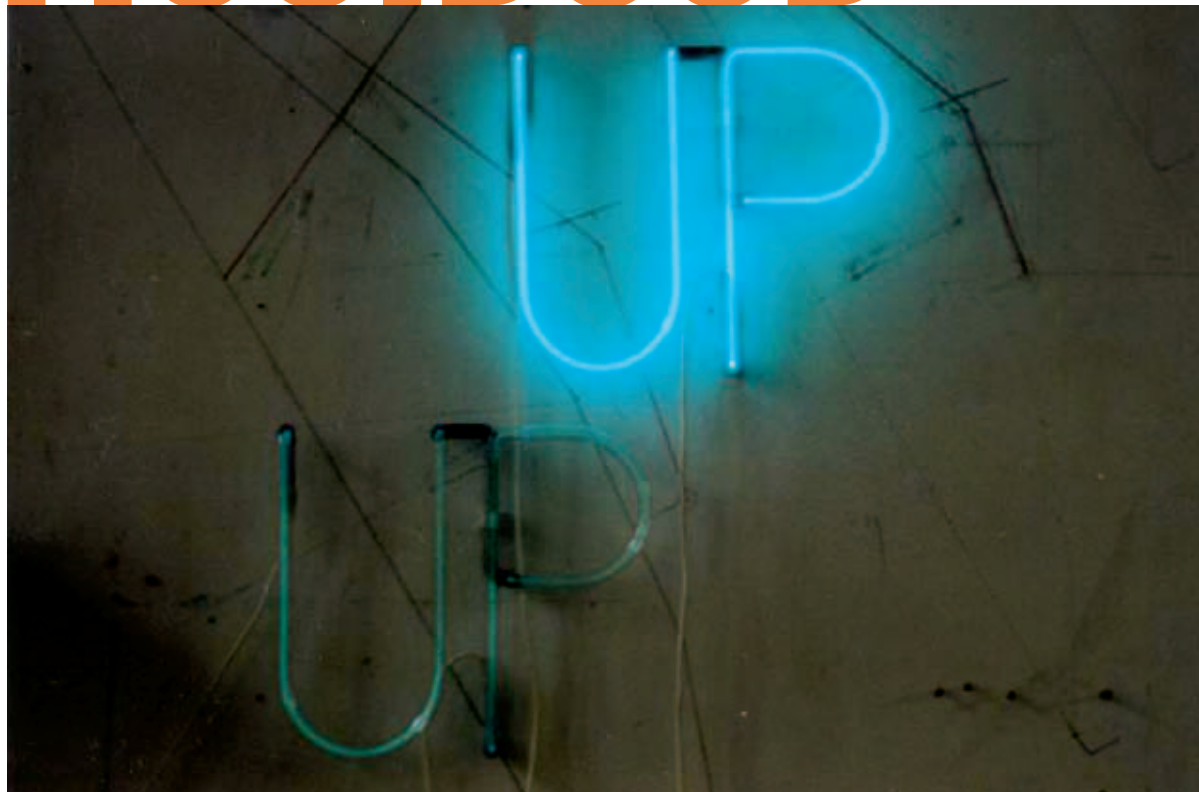
Joanna van der Zanden
Reinventing Happiness

Folkert de Jong
The Shooting Lesson

John Baldessari
Tips for artists who want to sell

Happy

MOOIDOOD

UpUp, 2000, neon, 25 x 35 x 3, in oplage diverse collecties

ikikikikikik, 1993

Interview met Sef Peeters

Sef Peeters (1947) gebruikt woorden, uitdrukkingen en dingen die vast zijn blijven zitten in zijn bewustzijn, en geeft daar op heel eenvoudige, vaak provisorische wijze een beeldende vorm aan. Deze woorden en dingen zitten dicht tegen het heel gewoon dagelijkse, vaak lijken ze zo maar ergens van straat opgepakt. Hij speelt met betekenis, met leesbaarheid door letters van een woord in elkaar te schuiven, of met vormen van presentatie. In zijn eerste installatie zette hij de woorden 'Heavy as a bird' zowel lichtheid als zwaarte worden in twijfel getrokken. Vanaf 1990 tot 2012 gaf hij les op verschillende kunstacademies.

Ook toen ik de woorden nog niet als beeldmateriaal gebruikte, waren ze vaak wel de aanleiding tot een werk. Toen ik een jaar in PSI, New York, verbleef, ben ik woorden als een beeldhouwer gaan gebruiken. De titel die eerst heel klein naast het werk hing, werd het werk. Mijn eerste tekst was: 'fancy fence keeps my heart warm'. Ik heb toen ook stapelingen van letters gemaakt, een sculptuur vanaf de grond opgebouwd, bijv. in 'Twin Towers'. Ik realiseerde me dat tekst vaak het begin van mijn denken naar een beeld was. Daarom leek het me logisch om eens een beeld direct uit tekst te maken. In New York werd ik door enorme hoeveelheden tekst omgeven, op straat, in de reclame, op verpakkingen. Mijn werken komen voort uit mijn ervaringen. Ze worden bepaald door wat ik beleef. Langzaam vormt zich het woord, of de zin, in mijn hoofd, gebaseerd vaak op het kunstenaar zijn in deze wereld. Eind jaren 90 maakte ik bijvoorbeeld het neonwerk 'UP'. Eerst als een enkel UP-beeld; het knipperde irriterend. Ik voelde mij toen steeds meer opgedreven om maar te presteren. Bij Galerie Akinci toonde ik een groepje van 5 'UP's'. Verassenderwijs werkte het knippen daar eerder aangenaam dan irritant.

Ik voel me nu als mens, maar niet zo zeer als kunstenaar, stukken prettiger, gelukkiger dan toen ik jong was. In mijn werk weerspiegelt zich steeds hoe ik in de wereld sta. Aanvankelijk was mijn houding eerder die van afwijzing, een me terugtrekken op mezelf. Tegenwoordig ben ik meer de wereld toe geneigd, mijn werk heeft nu een andere verbinding met de omgeving. Toen ik begon mij te manifesteren, legde ik makkelijk contacten in de kunstwereld, zowel in Nederland als in Duitsland. Stichting De Appel speelde daarin een initiërende rol. Nieuwe contacten leggen en oude contacten weer aanhalen, daar ben ik nu hard mee bezig. Dat is natuurlijk wel anders dan als je nog aan het begin staat. Wat ook anders is, is dat je zoveel ballast hebt, zoveel verleden als kunstenaar. Van mijn baan aan de Academie ben ik met pensioen, dat geldt natuurlijk niet voor het kunstenaarschap, want dat gaat door. Omdat ik een tijdlang druk was met lesgeven en coördineren, moest ik me in mijn beeldend werk heroriënteren. Het is momenteel wel een terugdenktijd, maar ook met de vraag hoe nu verder?

Hoe pak je de draad weer op?
Een actie die ik in 2010 ondernam, was

Ine Dammers

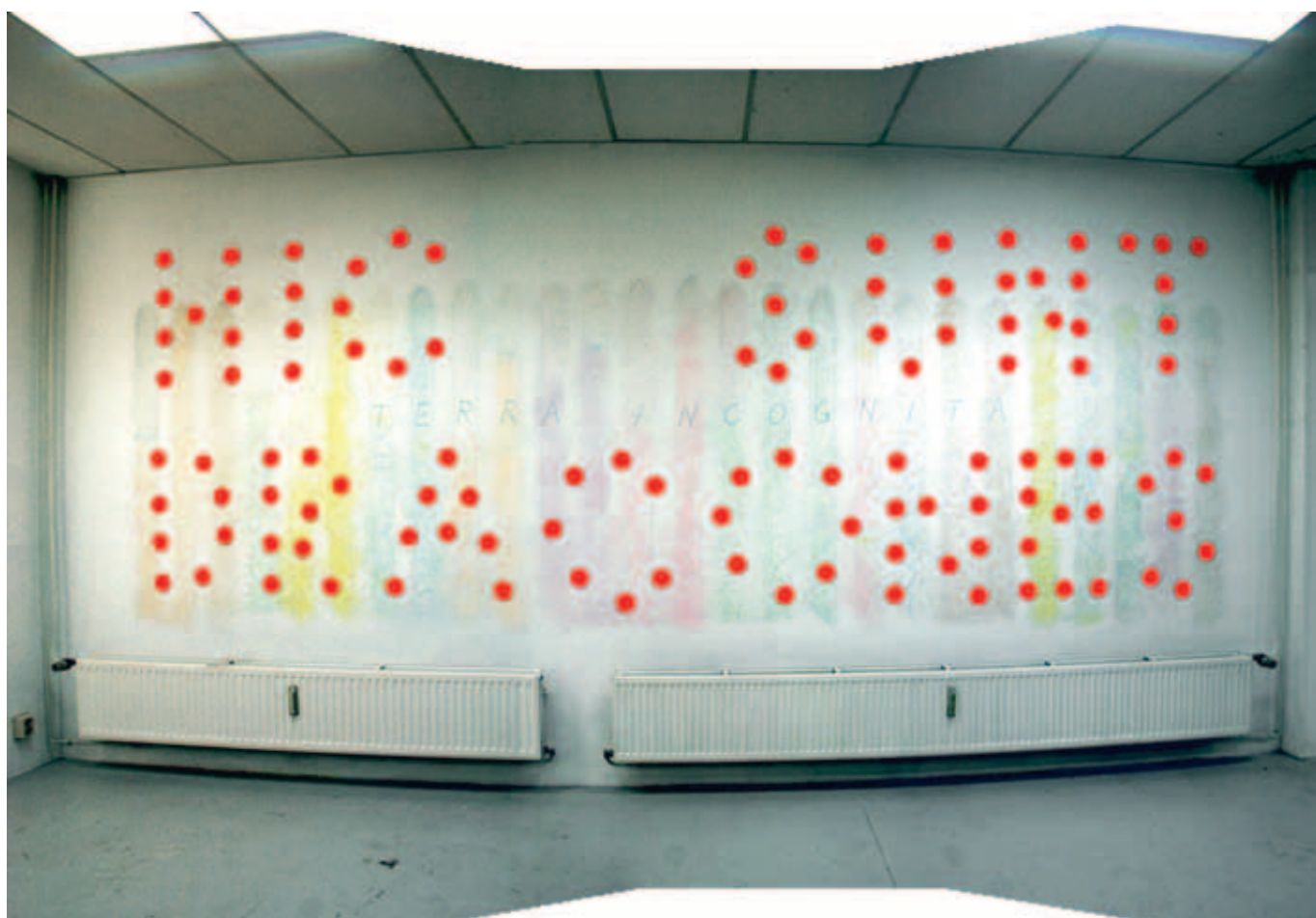
het plaatsen van een advertentie in Metropolis M, op de advertentiepagina, omdat kunstenaars die nu eenmaal als eerste opslaan. Tussen de overige advertenties stond mijn tekst DE KUNSTENAAR RUST. Voor de rest niets, het was geheel anoniem. Ik heb de advertentie tweemaal geplaatst. Na verloop van tijd heb ik een brief gestuurd naar een aantal kunstenaarsinitiatieven, met de vraag of zij een houten bank wilden kopen, daarbij ingesloten zat een afbeelding van Christus, rustend tussen de martelingen door, een Christusbeeld dat ik alleen maar uit Duitsland en Polen ken: 'Der ruhende Christ'. Achterop de bank was een koperen plaatje geschroefd: 'De kunstenaar rust'. Het was bedoeld als een cadeautje aan de kunstenaars, konden die even uitrusten. Dit was tijdens de aankondigingen van het bezuinigingsbeleid voor de kunsten en de paniek die dat gaf. Ik wilde daar een andere houding tegenoverstellen. Vijf kunstenaarsinitiatieven hebben die bank genomen en geplaatst. Ik wilde niet dat het gedocumenteerd werd, mijn ego er niet mee verbinden. Het moest op een andere manier in het bewustzijn komen dan als een kunstwerk van mij. Recent (2013) heb ik in Polen (Galeria AT, Poznan), waar ik al vaker tentoongesteld heb, een muurtekening gemaakt van een hekwerk, met op de getekende latten de namen van onlangs gestorven kunstenaars. Poolse kunstenaars, vanwege de plek, maar voornamelijk Nederlandse. Ze zijn én dood én leven voort, het hekwerk scheidt de ruimte in die ervoor en die erachter, en maakt zo de ruimte na de dood zichtbaar. Op

Opslagpanorama, installatie, Argument, 2011

Fancy Fence 1987, karton en lakverf, 200cm hoog, vernietigd

Hic Sunt Dracones, 2011, houtskool, pastel, karton (fluor), Vertoningsruimte Argument

de uitnodiging stond HIER STA IK en op de muur tegenover de namen stond HIER STAAN WIJ. Dat 'wij' kun je op verschillende manieren invullen, ik dacht vooral aan de mensen die stonden te kijken. De tekening was met houtskool en pastel op de muur aangebracht. Het hek heb ik vaker als beeld gebruikt. Ik heb het hier in een andere context geplaatst...

Ben je veel bezig met de 'reanimatie' van je vroegere werk?

Het was ook hiervoor al zo dat bepaalde beelden terugkwamen; letters komen natuurlijk in steeds andere formaties terug, en ook hele zinnen. In mijn werk gebruik ik de beelden of woorden steeds weer in een andere context, of ik voeg er andere elementen aan toe. De zin ELKE STAP IS EEN VOLGENDE, ONONTKOOMBAAR heb ik hergebruikt bij de opheffingstentoonstelling (2013) van Lokaal 01 Breda. Dat gaf de tekst een heel andere dimensie dan eerdere keren dat ik diezelfde tekst gebruikte.

Is de houding die je naar buiten wilt brengen subversief?

Mijn werk is niet politiek, wél maatschappelijk, in die zin dat het de menselijke conditie zichtbaar maakt. Iedereen kan er een gesprek mee aangaan, of het als commentaar op zichzelf zien. OPENERLIEVER-MOOIER is een wens voor de hele mensheid. Deze moest in grote neonletters aan de entree van Breda komen op een aantal gebouwen. Het is nooit doorgegaan, omdat enkele eigenaren van de gebouwen dat niet wilden. De teksten gaan altijd over mijzelf en tegelijk over iedereen. Ik heb korte teksten

gebruikt zoals 'ik/jij', of 'och/ach, 'mens/kunstenaar (doorstrepen wat niet van toepassing is)', iets langere als 'Do not come near reality' en ook bladen met visuele poëzie. Ik zie taal als materie waarmee je kunt spelen, je kunt letters van een woord weglaten, of ze door elkaar heen plaatsen. Met omdraaiingen kun je soms een beetje ontwrichten.

Maak je het werk voor een bepaalde gelegenheid of ruimte?

Er is een basis van idee en werkplan. De plek bepaalt de maat, het materiaal en de vorm. Zo is het woord MOOIDOOD aangebracht in een woning die als begraafplaatswoning in gebruik was. Toen ik in 2000 een steendruk als nieuwjaarsprent maakte, zag je als eerste 'GA', dan als veelkleurige ondergrond TERUG. Dat was mijn reactie op het nieuwe millennium dat met zoveel trompetgeschal begroet werd.

Ik doe incidenteel voorstellen aan kunstenaarsruimten of musea. In 1997 heb ik het Centraal Museum in Utrecht voorgesteld een kamertje te bouwen dat van binnen op slot kon als een wc, met daarin een erepodium waar je wat mee kon doen, bijv. erop gaan staan, om de 1ste plaats vechten, ervoor liggen etc. Het werd al snel door mensen van het museum 'het schreeuwkamertje' genoemd. Later is het een opslagplaats geworden en nu is het opgeheven.

Ik reageer op wat ik lees, hoor en zie. Kortgeleden zag ik in een krant de kop 'Wie niet in zijn eigen lichaam zit onthoudt slecht'. Zoiets fascineert me, het gaat een gesprek aan met mijzelf, en daarna zou het weer naar buiten kunnen gaan. Af en toe kun je het gevoel

hebben dat je naar jezelf zit te kijken, en je afvragen hoe dat ik zich gedraagt in verhouding tot anderen.

Je werk heeft vaak een humoristische kant!

Hier: de kunstenaar als boodschapper van de goden. (Peeters laat foto's zien van vroeg werk) Zelfportret met lasbril, uitvouwneus. En hier: De kunstenaar als deel van de kosmos. Ik heb aardappels opgeblazen ter grootte van mijn eigen hoofd. Van humor ben ik me niet zo bewust, meer van melancholie en mijn zin in spelen. Voor mijn tentoonstelling 'De kunstenaar en zijn werk' in Vertoningsruimte Argument, Tilburg 2011, heb ik de tekst HIC SUNT DRACONES met rode gekartelde etalage-kartonnetjes op de muur geplakt. Met zulke dingen werken vind ik leuk, het is een vorm van spelen. In de tentoonstellingsruimte stond langs de muur ertegenover, op pallets, de hele opslag van mijn atelier uitgesteld. Als oudere kunstenaar heb je steeds meer opslagruimte nodig voor de werken die je niet verkocht hebt. Onder de kartonnetjes was een hek getekend, daarachter lag als het ware onontdekt gebied, terra incognita. 'Hic sunt dracones' vond ik op oude landkaarten, het duidt op onbekend gebied, met monsters en draken.

In het Noordbrabantse Museum in Den Bosch wil men nu mijn werk MASTERPLAY uit hun collectie weer ophangen. Dit werk bestaat uit zeven groepjes gekleurde ronde metalen schijven. Elk groepje vormt de naam van een kunstenaar. Ze staan voor Weiner, Lewitt, Nauman, Acconci, Ruthenbeck, Anselmo

en Andre. Het is een eerbetoon en een werpspel tegelijkertijd. Beheren is een onderdeel van je werk. Maar: het was ooit zo, dus nu moet het ook weer zo... dat hoeft van mij niet, dus ik stelde voor het werk aan te vullen met de zeven tekeningen met dezelfde namen.

Je hebt de kreet ALL PERFECT gebruikt. Moet je werk perfect ogen?

Nee, ik vind het wel prettig als het werk een sfeer heeft van 'er moet nog aan gewerkt worden'. Het moet iets van geknutsel hebben, dan hoeft ik er geen witte handschoenen bij aan te doen en houdt het een soort aantrekbaarheid. Daarom kies ik ook vaak de vorm van een installatie, waar je middenin moet zijn, niet op afstand. Meestal ontleen ik mijn beeldtaal aan elementen uit het dagelijks leven: neonreclames, draaiende reclamezuilen, of voorwerpen die je gebruikt bij spelen, zoals hoefijzer gooien. Die knipperende neonletters zijn daar natuurlijk ook door geïnspireerd. In Utrecht heb ik bij de tentoonstelling 'Nachtregels' grote neonletters tegen de voorgevel van gebouw Moira gezet: JOUW HUIS IS MIJN HUIS. Die tekst had ik in New York gezien. Die is op het eerste gezicht open en vriendelijk, maar bij nader inzien heel choquerend. De letters die ik gebruik ontwerp ik meestal zelf, soms gebruik ik ook bestaande lettertypes. Daarnaast ben ik nu ook gewoon op de muur gaan schrijven. Die handgeschreven teksten ogen persoonlijker. Voor de namen van de doden vond ik dat ik die zelf op de muur moest schrijven, dat neemt tijd in beslag en die tijd wilde ik daar graag aan geven. ■